

Jerzy Myszor

Okoliczności "wyboru" ks. Filipa Bednorza na wikariusza kapitulnego w diecezji katowickiej w listopadzie 1952 roku : edycja źródeł

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 42/1, 209-226

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. JERZY MYSZOR
Uniwersytet Śląski w Katowicach

OKOLICZNOŚCI „WYBORU” KS. FILIPA BEDNORZA NA WIKARIUSZA KAPITULNEGO W DIECEZJI KATOWICKIEJ W LISTOPADZIE 1952 ROKU. EDYCJA ŹRÓDEŁ

Na lata 1950-1953 przypada w Polsce największe nasilenie walki komunistów z Kościołem rzymskokatolickim. Otwiera go fronda w szeregach duchowieństwa, znana w historii pod nazwą ruchu Księża Patriotów, a zamyka – zatrzymanie i internowanie Prymasa kard. Stefana Wyszyńskiego. I jest to moment, w którym komuniści sądzą, że kontrolują Kościół, a może nawet uważają, że zbliża się chwila stworzenia Kościoła narodowego.

Sekwencja wydarzeń przedstawiała się następująco. Pod koniec 1949 r. przy pomocy duchownych złamanych szantażem, zastraszonych, ale i niektórych szczerze przekonanych, że działają dla dobra Kościoła, powstaje ruch Księża Patriotów, który w planach władz komunistycznych ma stać się swoistym „koniem trojańskim” w jednolitych dotychczas szeregach duchowieństwa katolickiego. Pod koniec stycznia 1950 r. władze komunistyczne doprowadzają do likwidacji Związku Caritas. Komisja Charytatywna Episkopatu Polski uznała narzucanie komisarycznych zarządów w organach Caritasu za bezprawne i postanowiła rozwiązać związek. Władze państwowe podtrzymały jednak jego istnienie, ale przejęły nad nim całkowitą kontrolę, powierzając główną rolę w zarządach związku „księżom patriotom”.

14 IV 1950 r. przedstawiciele Konferencji Episkopatu Polski i władz PRL podpisali porozumienie, które miało, zgodnie z intencją władz kościelnych, ustabilizować napięte stosunki z władzami państwowymi i zyskać chwilę wytchnienia w nieustającej presji, jaką stosowały władze. W styczniu 1951 r. władze pod pretekstem braku starań hierarchii polskiej o „uregulowanie” prawnokanonicznego statusu organizacji kościelnej na Ziemiach Zachodnich usunęły przemocą dotychczasowych administratorów apostolskich i na ich miejsce ustanowiły samowolnie wikariuszy kapitulnych.

W listopadzie 1952 r. władze wykorzystując tzw. akcję petycyjną zorganizowaną przez biskupów katowickich, przejęły kontrolę nad kurią katowicką, osadzając kolejnego wikariusza kapitulnego w Polsce w osobie posłusznego i skonfliktowanego z hierarchią kościelną ks. Filipa Bednorza. Ten sam manewr zastosowany zostanie niebawem w archidiecezji krakowskiej, w której po sfingowanym procesie ks. Lelity w styczniu 1953 r. dotychczasowy rządcą diecezji – abp Baziak musiał ustąpić.

W odpowiedzi na dekret Rady Państwa (9 II 1953) o obsadzeniu duchownych stanowisk kościelnych, biskupi polscy podpisali 8 V 1953 r. memoriał znany w historii pod nazwą „Non possumus”, w którym dano wyraźnie do zrozumienia, że

Kościół musi zdecydowanie zaprotestować przeciwko dotychczasowej polityce kościelnej władz komunistycznych; dalsze ustępstwa ze strony Kościoła byłyby zdradą jego misji.

W nocy z 25 na 26 września 1953 r. zatrzymano i internowano kard. Stefana Wyszyńskiego. Nowym przewodniczącym Konferencji Episkopatu Polski został biskup kielecki Michał Klepacz. I to jest moment kulminacyjny w tej nieustannej presji, jaką władze od 1945 r. wywierały na hierarchię kościelną.

W tle tych wydarzeń trwa agresywna kampania propagandowa mająca na celu przedstawienie opinii publicznej hierarchii kościelnej jako nieprzejednanych wrogów narodu, która chce zakłócić pokój i wolność demokratycznego państwa gwarantującego wszelkie potrzebne wiernym prawa religijne w konstytucji i specjalnym Porozumieniu między rządem i Episkopatem (kwiecień 1950). W ciągu całego tego okresu trwa akcja usuwania nauki religii ze szkół, mnożą się procesy księży diecezjalnych, zakonników i zakonnice.

Okoliczności usunięcia biskupów katowickich: ordynariusza – bpa Stanisława Adamskiego, koadiutora bpa Herberta Bednorza i sufragana bpa Juliusza Bienka zostały w literaturze już bardzo solidnie opracowane, dodajmy jednak – głównie na podstawie źródeł proveniencji kościelnej. W 1988 r. w „Znakach Czasu” po raz pierwszy opublikowano fragmenty codziennych zapisków z 1952 r. prymasa Polski kard. Stefana Wyszyńskiego. Prymas w swoich zapiskach tzw. „*Pro memoria*” z 12 grudnia 1952 r. zadecydował o sanacji „wyborów” wikariusza kapitulnego przez kapitułę katedralną w Katowicach, winiąc bardziej kapitułę niż samego ks. Filipa Bednorza za zaistniałą sytuację¹. Po powrocie biskupów katowickich jesienią 1956 r., członkowie kapituły ks. Skupin i ks. Lewek przedstawili swoje wersje wydarzeń, które miały miejsce w listopadzie 1952 r.²

W próbie podporządkowania Kościoła katowickiego polityce wyznaniowej prowadzonej przez władze komunistyczne znaczącą rolę przewidziano dla ruchu Księża Patriotów. Okoliczności jego powstania i jego działalność jest stosunkowo dobrze opracowana. W historiografii tego ruchu istnieje pewna nierównowaga, która sprawia, że pewne obszary jego działalności są lepiej znane w stosunku do innych, które potrzebują jeszcze wielu szczegółowych studiów³. Znamy okoliczności powstania ruchu na poziomie ogólnopolskim⁴. Opracowań tego zagad-

¹ S. Wyszyński, *Pro memoria. Zapiski z lat 1948-1949 i 1952-1953*, Warszawa 2007, s. 378.

² S. Wyszyński, *Pro memoria*, 6 XI 1952, *Znaki Czasu* 12 (1988); M. Lewek, *Jak w roku 1952 diecezja katowicka pozbawiona została swych trzech biskupów i jak otrzymała wikariusza kapitulnego*, AAKat. Regimen Dioecesis, vol. 4, sygn. VAI 3847, mps; K. Skupin, *Sede Episcopali Katowicensi impedita*, [11 II 1957], mps, s. 3. AAKat. Z uwagami naniesionymi przez ks. Franciszka Maronia; H. Gwóźdź, *Okoliczności towarzyszące wyborowi pierwszego i drugiego Wikariusza Kapitulnego*, AAKat. Regimen Dioecesis, vol. 4, sygn. VAI 3847, mps, s. 5; Do najważniejszych opracowań dotyczących usunięcia biskupów z diecezji należą: A. Grajewski, *Wygnanie*, Katowice 2002; J. Żurek, *Ruch Księża Patriotów*; J. Myszor, *Historia diecezji katowickiej*, Katowice 1999; J. Żaryn, *Ostatnie wygnanie biskupa Stanisława Adamskiego (1952-1956)*, *Więź* 4 (1998), s. 167-168.

³ J. Żurek, „*Księża-patrioci*” – szkic do portretu, t. I-II, *Przegląd Powszechny* 9 (2003), s. 359-377; 10 (2003), s. 130-145.

⁴ B. Bankowicz, *Komisja Księża przy ZBoWiD (1949-1955)*, *Chrześcijanin w Świecie* 1 (1994), s. 173-190; J. Żurek, *Kim byli „księża-patrioci”?*, *Biuletyn IPN* 1 (2003), s. 65-72; T. Markiewicz, „*Księża patrioci*” w latach 1949-1955, w: *Stosunki między państwem a Kościołem rzymskokatolickim w czasach PRL*, red. A. Chojnowski, M. Kula, seria Fasciculi historici novi, t. I, Warszawa 1998, s. 69-126; J. Żaryn, „*Księża patrioci*” – geneza powstawania formacji duchownych katolickich, w: *Polska 1944/45-1989*, *Studia i Materiały*, t. I, Warszawa 1995, s. 123-150.

nienia doczekały się najpełniej – województwo katowickie⁵, częściowo – diecezja sandomierska⁶, płocka, fragmentarycznie – diecezja łódzka⁷.

Dla diecezji katowickiej usunięcie (wygnanie) biskupów katowickich stanowi ważną z wielu względów datę w dotychczasowej niespełna 90-letniej historii. Usunięcie biskupów będzie oznaczało przejęcie odpowiedzialności przez duchownych, którzy nie tylko ze względów kanonicznych nie mieli mandatu do sprawowania władzy, ale również ze względów moralnych nie posiadali predyspozycji do rządzenia diecezją. Przejęcie władzy przez ks. Filipa Bednorza, członka Komisji Księży przy ZBoWiD, a ks. Jana Piskorza związanego z Paxem doprowadziło do polaryzacji katowickiego duchowieństwa. Ujawnili się duchowni, którzy wyżej stawiali swoją karierę od dobra Kościoła, byli skrajnie oportunistyczni wobec władzy państwowej i współpracowali z władzą pracując w diecezji na różnych poziomach życia kościelnego; ale ujawnili się również ci, którzy byli bezwzględnie wierni swoim biskupom. Znaczna część duchowieństwa wprawdzie nie ujawniała swoich przekonań, ale milczącym oporem wobec wikariuszy kapitulnych dokonywała wyboru. Dzięki temu, paradoksalnie rzecz biorąc, po powrocie biskupów w 1956 r. w diecezji katowickiej oczyszczenie szeregów duchowieństwa z tych, którzy sprzeniewierzili się misji kapłańskiej, było łatwiejszym zadaniem niż w innych diecezjach.

Sprawozdanie z posiedzenia Okręgowej Komisji Księży przy ZBoWiD w Katowicach z dnia 7 i 13 listopada 1952 r. odnalazł w dokumentach Wydziału IV Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego dr Jacek Żurek. Autor składa mu podziękowanie za możliwość skorzystania z kserokopii tego sprawozdania, które obecnie znajduje się w Archiwum Zakładu Teologii Patrystycznej i Historii Kościoła Wydziału Teologicznego w Uniwersytecie Śląskim, pod sygn. ZS 80. Przy edycji źródła korzystano z ogólnie przyjętych norm edytorskich. Publikacja dokumentów jest wierna w stosunku do oryginału; zachowano interpunkcję, zaznaczono błędne stosowanie nazwisk, uwzględniono poprawki naniesione w oryginale przez sekretarza, którym był kpt. Janczak lub przez maszynistkę przepisyującą tekst.

Dokumenty

Departament IV. Inne stowarzyszenie i ugrupowania katolickie i świeckie. Komisja Księży przy ZBoWiD. Działalność księży wg. Województw. Sygn. V14-57D-2. Nr archiwalny: L VII /D/2. IPN 0648/145, t. 1.

Kopia w: AHK WTL ZS 80, s. 277-291.

- o d p i s -

ściśle – poufne:

Sprawozdanie z zebrania Prezydium OKK – Katowice

Termin: 7 listopada 1952 r.

⁵ J. Żurek, „Księża-patrioci” a władze bezpieczeństwa: zagadnienie kontroli (na przykładzie Górnego Śląska), *Studia Sandomierskie* 13,3 (2006); J. Żurek, *Ruch Księży Patriotów w województwie katowickim w latach 1949-1956*, Warszawa - Katowice 2009.

⁶ B. Stanaszek, *Diecezja sandomierska w powojennej rzeczywistości politycznej w latach 1947-1967*, t. 1-2, Sandomierz 2006.

⁷ M. Przybysz, *Kościół rzymskokatolicki w Łodzi w latach 1945-1956*, Łódź 2007, s. 133-145.

Obecni:	Ks. F. Bednorz ⁸	–	prezes
	Ks. E. Krzoska ⁹	–	z[astępca]
	Ks. Z. Czechowicz ¹⁰	–	z[astępca]
	Ks. T. Janczak ¹¹	–	sekretarz
	Ks. J. Bak ¹²	–	członek
	Ks. P. Kowolik ¹³	–	„
	Ks. K. Masny ¹⁴	–	„

⁸ Bednorz Filip (1891-1954), 28 IV 1944 mianowany przez ówczesnego wik. gen., ks. F. Woźnicę, referentem Kurii Diecezjalnej w Katowicach. Po zakończeniu okupacji został szybko zwerbowany przez UB. Włączył się czynnie w Ruch Księży Patriotów. Po „wyborze” na wikariusza kapitulnego przez kapitułę, prymas S. Wyszyński zwlekał z zatwierdzeniem wyboru, ale by uniknąć schizmy w Kościele katowickim, na mocy specjalnych pełnomocnictw Stolicy Apostolskiej zatwierdził wybór F. Bednorza (13 XII 1952). Po objęciu rządów ks. F. B. obsadził wszystkie stanowiska sympatykami ruchu. Zmarł 13 I 1954 wskutek obrażeń, jakich doznał po wypadku samochodu. Odznaczony przez władze PRL Złotym Krzyżem Zasługi i Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. H. Kowalczyk (hasło), *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa śląskiego XIX i XX wieku*, pod red. M. Patera, Katowice 1996, s. 21-22.

⁹ Krzoska Emanuel (1881-1963), święcenia kapłańskie 28 VII 1908; kapelan wojskowy, działacz plebiscytowy, społeczny i polityczny. Rektor kościoła św. Wawrzyńca w Chorzowie. Włączył się w ruch Księży Patriotów: członek Okręgowej Komisji Księży (25 V 1950, leg. nr 145217); zastępca przewodniczącego prezydium OKK w okresie 21 XI 1951 - 21 IV 1953; członek Plenum Głównej Komisji Księży w okresie: 20 II 1952 - 23 XI 1954. W 1954 otrzymał godność dziekana honorowego. Por. J. Żurek, *Ruch Księży Patriotów...*; J. Myszor, *Duchowieństwo górnośląskie wobec problemu czynnego udziału w życiu politycznym kraju w okresie międzywojennym (1918-1939)*, w: *Duchowieństwo polskie w latach niepodległości 1918-1939 i w okresie II wojny światowej*, pod red. D. Olszewskiego, Kielce 2007, s. 71 i n.; H. Olszar, *Duchowieństwo katolickie diecezji śląskiej (katowickiej) w Drugiej Rzeczypospolitej*, Katowice 2000, s. 539; A. Grajewski, *Wygnanie. Diecezja katowicka w czasach stalinowskich*, Katowice 2002, s. 133, 140.

¹⁰ Zygmunt Czechowicz (1906-1989), proboszcz w Niegowonicach (diec. częstochowska), w latach 1950-1957.

¹¹ Janczak Tadeusz (1919-) ur. w Zbiersku w pow. kaliskim; święcenia kapł. z rąk bpa S. Rosponda w Oświęcimiu; kpt WP, rektor kościoła wojskowego św. Kazimierza w Katowicach od 1 X 1950; od 1953 w parafii wojskowej w Bydgoszczy; sekretarz zarządu (prezydium) OKK w okresie 16 X 1950 - 17 VIII 1953; członek OKK 23 IV 1951, leg. nr 195207, kapelan WP, Informator UB pseud. „Wiśniewski”. Patrz J. Żurek, *Ruch Księży Patriotów...*

¹² Bak Józef (1903-1974), święcenia kapłańskie – 23 VI 1946. Aktywny członek ruchu Księży Patriotów. W l. 1950-1958 był dyrektorem Wojewódzkiego Oddziału Zrzeszenia „Caritas” w Katowicach, w l. 1950-1953 – duszpasterzem wojskowym w kościele Trójcy Św. w Bielsku, a od 1 XII 1953 administratorem kościoła garnizonowego w Bielsku. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1953) i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1954). Patrz: A. Grajewski, *Wygnanie...*, s. 76-77; J. Myszor, *Historia diecezji katowickiej*, Katowice 1999, s. 418, 497-499.

¹³ Kowolik Piotr (1888-1957), święcenia kapłańskie 13 VI 1915. W czasie okupacji dwukrotnie aresztowany, po wojnie powrócił na stanowisko proboszcza w Kończynach, od 1953 wikariusz generalny w diecezji katowickiej; przewodniczący katowickiego oddziału Komitetu Intelktualistów i Działaczy Katolickich. W 1954 został przeniesiony do parafii św. Jadwigi w Chorzowie. 29 I 1957 objął administrację parafii w Żyglinie. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi w 1952 i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski w 1953 oraz Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski w 1954. Por. A. Grajewski, *Wygnanie...*, s. 97 i n.; *Represje wobec duchowieństwa górnośląskiego w latach 1939-1976 w dokumentach*, pod red. K. Banaś i A. Dziuroka, Katowice 2003, s. 66, 130; J. Myszor, *Historia diecezji...*, s. 420 i n.

¹⁴ Masny Karol (1899-1956), święcenia kapłańskie 6 I 1926; od 31 I 1932 proboszcz w Grodźcu. W czasie okupacji aktywny działacz ruchu oporu, więzień obozu w Mauthausen-Gusen. Po zwolnieniu, od 1941 wikariusz w Kochłowicach, a od 15 VII 1943 ponownie proboszcz w Grodźcu. Po zakończeniu II wojny światowej powrócił do Grodźca i związał się z ruchem Księży Patriotów. Był członkiem prezydium OKK w Katowicach. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi PRL. F. Maroń, *Nekrolog*, WD 1973, nr 10-12, s. 274.

Ks. A. Niederman ¹⁵	–	„
Ks. N. Skurczyński ¹⁶	–	„
Ks. J. Szewczyk ¹⁷	–	„
Ks. R. Szynawa ¹⁸	–	„
Ks. Wł. Pruski ¹⁹	–	członek Plenum OKK
Nieobecny usprawiedliwiony	–	ks. St. Wiernusz ²⁰

Porządek obrad:

1. zagajenie
2. omówienie spraw aktualnych
3. wolne wnioski i zakończenie

ad. 1. Zebranie zagał ks. Prezes F. Bednorz, powitał zebranych zaznaczając, że zebranie odbywa się ze wzgl. na aktualia. Porządek obrad obejmuje tylko dwa punkty. Porządek obrad został przyjęty.

ad. 2. Ks. Prezes informuje zebranych, że na terenie diecezji katowickiej zaszły w dniu dzisiejszym w Kurii bardzo poważne zmiany. W związku bowiem z akcją zbierania podpisów i nawoływaniem rodziców do podpisywania list w kościołach, nakazanych listem do wiernych przez ks. biskupa Adamskiego wyrosła sytuacja nie do utrzymania. Zainicjowanie wspomnianej akcji, zwłaszcza za po wyborach i zwycięstwie Frontu Narodowego nosi ona cechy wyraźnie siania fermentu, namacania [sic!] spokoju, wrogiej roboty na które nikt z obywateli ani władze pozwolić nie mogą. Uważa się za upoważnionego po przeprowadzeniu rozmów do tego, ażeby podać Prezydium OKK do wiadomości, że ks. Biskup Adamski dzisiaj o godz. 14.00 opuszcza Śląsk a biskupi ks. Bieniek i ks. Bednorz nie sprawują swo-

¹⁵ Niederman Józef Alfons (1893-1979), kapłan diec. częstochowskiej, święcenia kapłańskie 1917, proboszcz w Zawierciu-Skarżyce.

¹⁶ Być może chodzi o: Skurczyński Mieczysław (1914-1962), święcenia kapłańskie 1938, ksiądz diec. częstochowskiej, od 1955 administrator parafii w Klimontowie, pow. będziński, pochowany w Sosnowcu, w czasie okupacji kapelan AK, ps. Miecz, odtworzonej w 1944 Krakowskiej Brygady Kawalerii Zmotoryzowanej w ramach Krakowskiego Okręgu Armii Krajowej.

¹⁷ Szewczyk Józef, ur. 9 III 1895, kapłan diecezji częstochowskiej, święcony 1917, od 1947 administrator parafii Kiedrzyń, prefekt szkół w Częstochowie. *Katalog kościołów i duchowieństwa diecezji częstochowskiej na rok 1947*, s. 35.

¹⁸ Szynawa Robert (1894-1955), represjonowany w czasie pod zarzutem rozpowszechniania wiadomości zagranicznych. Skazany na dwa lata więzienia w Raciborzu. Po zakończeniu wojny administrował w l. 1945-1948 parafią św. Jerzego w Mszanie, następnie był kuratusem parafii w Paprocanych (1948-1953). Z początkiem V 1953 objął parafię w Kończycach k. Zabrze. Włączył się aktywnie w ruch Księży Patriotów. Uczestniczył w organizowaniu Okręgowej Komisji Księży przy ZBoWiD w Katowicach. Był członkiem OKK z numerem legitymacji członkowskiej 64415. W okresie 13 VII 1950 do 21 IV 1953 był członkiem Zarządu (prezydium) OKK w Katowicach, a od 20 II 1952 do 23 XI 1954 członkiem plenum GKK. Angażował się w lokalną politykę uczestnicząc np. w posiedzeniach Miejskiej Rady Narodowej w Mikołowie. Nie ulega wątpliwości, że współpracował z Urzędem Bezpieczeństwa. F. Maroń, *Nekrolog*, WD 1972, nr 11-12, s. 260; J. Żurek, *Ruch Księży Patriotów...*, w druku; J. Myszor, *Historia diecezji...*, s. 498-499, 508; A. Grajewski, *Wygnanie...*, s. 93, 141, 183; H. Olszar, *Duchowieństwo*, s. 188, 592.

¹⁹ Pruski Władysław (1905-1969), święcenia kapłańskie 21 VI 1931. 10 IX 1940 został administratorem, a następnie proboszczem (IX 1960) w Mazańcowicach. Był aktywnym działaczem OKK w Katowicach; wiceprzewodniczący Zarządu Głównego – od XI 1954; mianowany przez ks. Piskorza wikariuszem generalnym w diec. katowickiej (10 XI 1954). Odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi. *Nekrolog*, GN 1970, nr 4 z 25 I, s. 23; J. Myszor, *Historia diecezji...*, 413 i n.; A. Grajewski, *Wygnanie...*, 100 i n.; tenże, *Represje wobec duchowieństwa...*, s. 70, 253.

²⁰ Wiernusz Stanisław, ur. 7 XI 1910 w Rymanowie Zdroju, święcony 9 XI 1941, kapelan, mjr WP, zamieszkały w Gliwicach na terenie parafii Wszystkich Świętych. *Rocznik Ordynariatu Śląska Opolskiego 1955*, s. 46.

ich funkcji w Kurii. Należy to traktować poufnie a omawiane sprawy na dzisiejszym zebraniu noszą charakter ściśle poufny. Wyrasta obecnie dla diecezji katowickiej konieczność wyboru wikariusza kapitulnego co nastąpić powinno w myśl przepisów kanonicznych w ciągu 8 dni od zwolnienia tronu biskupiego. Wybór winien nastąpić na zebraniu kapituły właśnie w terminie wspomnianym, ażeby archidiecezja²¹ nie miała potrzeby wkroczenia i mianowania głowy diecezji jeżeli termin nie byłby dotrzymany.

1. Zebranie zagałę ks. Bednorz Filip zaznaczając, że ma ono na celu zaznajomienie księży z udziałem księży we Froncie Narodowym i omówienie nowej sytuacji w diecezji katowickiej, następnie poprosił do prezydium: ks. Krzoskę, ks. Ochmana²², ks. Szynawę, ks. Pruskiego, ks. Kowolika, ks. Masnego.

2. Referat opracowany przez redakcję „Słowa Powszechnego”²³ wygłosił ks. Pruski Władysław z Mazańcowic, członek OKK przy ZBoWiD w Katowicach. Referat oparty na przemówieniu ks. Dąbrowskiego²⁴ Eug[geniusza] z Warszawy udawadniał możliwość i konieczność włączenia się katolików w nurt obecnej rzeczywistości. Dość umiejętnie włączono w referacie niefortunne wystąpienie Kurii Katowickiej z akcją podpisową i wynikią stąd sytuacją, określając ją jako „smutną”.

3. Pierwszy w dyskusji zabrał głos ks. Kowolik Piotr, który streścił swoje przemówienie zaraz w pierwszym zdaniu: „40 lat temu we Wrocławiu tworzyliśmy kółka polskie, ucząc się języka i polskiej historii. Był to początek Frontu Narodowego. Ten Front Narodowy trwał poprzez obóz w Dachau, gdzie przebywałem w czasie ostatniej wojny i rozwija się dzisiaj”.

Ks. Kowolik powiedział dalej: „Dzisiaj kiedy mamy wolną i niepodległą Ojczyznę oddajemy wszystkie swoje siły, cały swój autorytet dla dobra Polski Ludowej”. Z naszej wiary czerpać musimy siły, by dobrze służyć Ojczyźnie, która się odbudowuje i rozbudowuje”. Drugi zabrał głos ks. Krzoska z Chorzowa. „Jeżeli w niektórych szkołach – mówił między innymi ks. Krzoska – nie ma lekcji religii, to nie jest to wina Rządu, ale księży, którzy uprawiali politykę antyrządową i burzyli młodzież – zamiast wychowywać”. Skarżyli się, że nie ma modlitewników, a gdy ja chciałem wydać nie dali zezwolenia, bo im chodziło o „tatory”. Cała Kuria Biskupia musi być zmieniana, bo tam wszyscy są wrogo nastawieni do wszystkiego, co ma związek z nowym życiem”.

W jego rozwlekłym przemówieniu przewijały się ciągle te same wyżej wymienione myśli. Jako trzeci również rozwlekle a nawet chaotycznie przemawiał ks. Szynawa Robert. Na zwróconą mu przez ks. Bednorza uwagę, by się streszczał wybuchnął gniewnym zwrotem: „Mogę już skończyć”. To wywołało tym większy niesmak, uśmiechy i znaczące trącenia się wśród księży. Ks. Szynawa powiedział między innymi: „Kuria Katowicka kierowała

²¹ W domyśle – władze archidiecezji krakowskiej.

²² Ochman Wilhelm (1901-1970), święcenia kapłańskie 20 VI 1926; substytut w parafiach w Dąbrowce Małej i Nowym Bytomiu (od 1939). W 1941 został aresztowany przez gestapo i wydalony z diec. katowickiej z zakazem objęcia jakiegokolwiek placówki duszpasterskiej; substytut a następnie proboszcz parafii św. Barbary w Chorzowie. Por. Nalepa, *Zmarli kapłani Kościoła katowickiego*, t. 1-4, mps w posiadaniu ks. E. Nalepy, s. 43-44, J. Myszor, *Historia diecezji...*, s. 413 i n.; A. Grajewski, *Represje wobec duchowieństwa...*, s. 153, 211; tenże, *Wygnanie...*, s. 101 i n.

²³ Słowo Powszechne – dziennik ogólnopolski, założony z inicjatywy Bolesława Piaseckiego, organ Stowarzyszenia PAX, akceptujący zasady ustrojowe PRL i lansujący współpracę katolików z komunistami. Wychodził w l. 1947-1997. W 1991 zmienił nazwę na Słowo – Dziennik Katolicki. Upadł z powodów ekonomicznych i wyczerpania się formuły, która była podstawą jego egzystencji w PRL.

²⁴ Dąbrowski Eugeniusz (1901-1970), bibliista, duszpasterz, tłumacz. Święcenia kapłańskie 1923, od 1929 wykładał egzegezę Nowego Testamentu w seminarium duchownym w Warszawie, a od 1932 prowadził zajęcia na Uniwersytecie Warszawskim. Po II wojnie światowej był profesorem KUL i ATK. Działal aktywnie w ruchu tzw. obrońców pokoju.

się zasadą „ut des” (daj) a nigdy nie stawiała zasady „do” (daję). Księżom, którzy chcieli służyć Ojczyźnie, utrudniano tę pracę, a tak już dłużej być nie mogło”.

Z kolei zabrał głos ks. Wallach Robert²⁵, który mówił: „Tak jak niespodziewanie spadł śnieg i przeszkodził rolnikom w pracy, pozasypywał drogi, tak również smutną jest sytuacja naszej diecezji katowickiej”. Ks. Wallach rozwinął dalej łacińską maksymę: *Anidgnid agis, ponderer agas et respice fine* (cokolwiek czynisz, czynń roztropnie i patrz na koniec). „Jeżeli ta zasada – mówił ks. Wallach – nie była brana dotychczas pod uwagę, to musi ją wziąć pod uwagę przyszły rządca diecezji katowickiej tak dla dobra Ojczyzny jak i Kościoła”. Jako ostatni (piąty z kolei) ks. Janczak między innymi powiedział: „Niektórzy silą się na wyszukiwanie sprzeczności z obecną rzeczywistością. Za mało mówią o tym, co nas łączy”.

„Akcja podpisowa była nieprzemyślana i mogła poróżnić nie tylko wierzących, ale nawet katolików, wśród których wielu nawet w kościele odmawiało podpisów. Przypuśćmy, że w najlepszym wypadku zebranoby 50% podpisów a co zrobić z resztą dzieci? Wyrzucić resztę z kościoła? „Chcielibyśmy by nowy rządca diecezji katowickiej był człowiekiem rozumiejącym nowe czasy, cieszącym się zaufaniem władzy ludowej a równocześnie szczerym Polakiem, nie wstydzącym się stawać w obronie pokoju i budować Ojczyznę we Froncie Narodowym. Tylko taki człowiek może oddać wielkie zasługi Kościołowi”.

W podsumowaniu dyskusji ks. Bednorz Filip wyraził nadzieję, że głos obecnych księży rozejdzie się i wpłynie dodatnio na dalsze losy Ojczyzny i Kościoła, następnie podziękował księżom za przybycie i zakończył zebranie chrześcijańskim pozdrowieniem: „niech będzie pochwalony Jezus Chrystus”.

Wypowiedzi nieoficjalne księży przed zebraniem w przerwie i po zebraniu były dość powściągliwe i poważne. Ks. Stec²⁶ z pow[iatu] cieszyńskiego powiedział: „Wiele rzeczy było dobrych i przekonywujących na zebraniu, szkoda, że monopol na „patriotyzm zrobił sobie ks. Szynawa. Jego osoba odpycha księży od tego ruchu”.

Ks. Werner²⁷ mówił: „Księża wyszli po referacie, gdyż myśleli, że będzie wybór władzy duchownej. Źle zrozumieli powiedzenie ks. Bednorza, że mamy zastanowić się nad osobą przyszłego rządcy diecezji”.

²⁵ Wałach (Wallach) Robert (1885-1964), święcenia kapłańskie 22 VI 1911; od 1931 proboszcz w Skrzyszowie. Por. K. Fulek, *Dzieje parafii św. Michała Archaniola w Skrzyszowie od jej powstania do 1986 roku*, Katowice 1988, mps, Biblioteka WTL, s. 58; H. Gwóźdź, *Udział duchowieństwa śląskiego w akcji plebiscytowej i powstaniach śląskich (1919-1921)*, ŚSHT 15 (1982), s. 204.

²⁶ Stec Józef (1912-1979), święcenia kapłańskie 28 VI 1936; od 10 X 1939 był substytutem, a następnie administratorem w Kończycach Wielkich. W l. 1952-1954 był substytutem w parafii w Welnowcu. We wrześniu 1954 został mianowany administratorem, a następnie proboszczem parafii w Zabrzegu. Por. J. Myszor, *Historia diecezji...*, s. 252, 591; A. Grajewski, *Wygnanie...*, s. 107 i n.

²⁷ Werner Ernest (1914-1992), święcenia kapłańskie 26 VI 1938; po wojnie, od 1945 był administratorem w Pruchnej. Od 1949 należał do OKK przy ZBoWiD. Od listopada 1952 był sekretarzem wikariusza kapitulnego, ks. Filipa Bednarza, 7 II 1953 został kanclerzem kurii. Po śmierci ks. Filipa Bednorza (13 I 1953), nowy wikariusz kapitulny ks. Jan Piskorz, mianował go proboszczem w Knurowie (15 XI 1954). Był prezesem Zarządu Wojewódzkiego „Caritas” w Katowicach i członkiem Prezydium Zrzeszenia Głównego „Caritas” w Warszawie. Uczestniczył w Konferencji Chrześcijan w Berlinie (1976) i Moskwie (1977). Informator Urzędu Bezpieczeństwa ps. „Kurowski” i „Wiktor”. Odznaczony Krzyżem Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Po powrocie biskupów katowickich z wygnania został proboszczem w Maciejkowicach (17 I 1957). W 1979 przeszedł na emeryturę. Z „Caritasu” wystąpił dopiero 15 III 1990. Przed śmiercią poprosił biskupa katowickiego o wybaczenie. Zob. H. Olszar, *Nekrolog*, WA 1993, nr 2, s. 91-93; tenże, *Zawartość teczek tajnego współpracownika o pseudonimach: „Kurowski” i „Wiktor”, Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą*, Studia i Materiały 2, pod red. R. Terleckiego i J. Szczepaniaka, Kraków 2008, s. 225-248; A. Grajewski, *Wygnanie...*, s. 104 i n.; tenże, *Reprezje wobec duchowieństwa...*, s. 152; J. Myszor, *Historia diecezji...*, s. 416 i n.

Ks. Miczka²⁸ z Łazisk Górnych zauważył: „Ludzie nie biorą tak tragicznie usunięcia biskupów jak księży. Byli, nie ma ich i koniec”. Ks. Kręczkowski²⁹ powiedział: „Zakonnice i pewne grupy katolików odczuły poważniej przymusowy wyjazd b-pa Adamskiego”. Ks. Pruski mówił: „Ludzie myślą o ziemniakach, węgla i nadchodzącej zimie. Pytają, co prawda: „To już biskupów nie ma? Ale nie wyrażają ani zdziwienia, ani żalu, raczej są tylko ciekawi”. Duże jest zainteresowanie księży, którzy nie brali udziału w zebraniu. „Czy to prawda, że wybrano nowego biskupa” pytał mnie ks. Wilczewski³⁰, ks. Wolański³¹, ks. Jeż³², ks. Nowyk³³ [?] był na zebraniu ale wyszedł, bo zrozumiał, że będzie wybór nowego biskupa. Inni księża też bali się kar kościelnych, dlatego wyszli, mówił ks. Wolański. Ks. Wilczewski powiedział: „Bp Adamski jest realistą, pogodził się z losem. Widziałem go w Seminarium Duchownym w Krakowie. Uważa on, że postąpił słusznie i to wyjdzie na korzyść Kościoła”.

SPRAWOZDANIE

Z zebrania księży woj[ewództwa] katowickiego zwołanego przez Wojewódzki Komitet Frontu Narodowego³⁴

Termin: 13 listopada 1952 r. – godz. 13.00

Cel: zaznajomienie księży głównie diecezji katowickiej z zasadami Frontu Narodowego a zwłaszcza z sytuacją wynikłą po usunięciu biskupów katowickich.

²⁸ Miczka Józef (1894-1965), święcenia kapłańskie 10 VI 1923; w l. 1932-1945 był proboszczem w Jankowicach Rybnickich. W l. 1945-1946 był substytutem w parafii św. Józefa w Józefowcu, a od X 1946 ponownie w Jankowicach. Od 1947 – administrator parafii w Łaziskach Górnych. Związał się z ruchem Księży Patriotów. Od II 1950 zasiadał we władzach Okręgowej Komisji Księży przy ZBoWiD będąc przez kolejne lata jej aktywnym członkiem. W l. 1953-1956 jako administrator, a potem proboszcz kierował parafią katedralną św. Ap. Piotra i Pawła w Katowicach. W 1956 przeszedł na emeryturę. Był odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi I klasy i Gwiazdą Górnośląską. Nekrolog, GN 1965, nr 45 z 7 XI, s. 272; H. Olszar, *Duchowieństwo...*, s. 534-540; J. Myszor, *Historia diecezji...*, s. 498-499; A. Grajewski, *Wygnanie*, s. 97 i n.

²⁹ Kręczkowski Władysław (1899-1973), święcenia kapłańskie 16 I 1927, w l. 1938-1948 był administratorem, a następnie proboszczem w Szerokiej. W 1948 zrezygnował z parafii i objął funkcję kapelana szpitalnego w Rybniku. Od I IV 1954 – administrator, a potem proboszcz w Radoszowach (do 21 VIII 1957). W 1957 przeszedł w stan spoczynku.

³⁰ Wilczewski Stanisław (1886-1980), święcenia kapłańskie 1909; ceniony znawca fonetyki, psychologii i homiletyki. W l. 1940-1948 był proboszczem kościoła św. Kazimierza w Katowicach, wykładał fonetykę w seminarium śląskim i częstochowskim. W 1967 przeszedł na emeryturę, logopedią i kaznodziejstwem zajmował się do śmierci. Patrz: W. Basista, *Wilczewski Stanisław* (hasło), *Słownik biograficzny...*, s. 459-461; Z. Karkosz, *Stanisław Wilczewski – pionier logopedii w Polsce*, Katowice 1989, [mps, Bibl. Uniw. Śl.]; E. Szramek, *Instytut Fonetyczny w Katowicach*, RTPNS 1938, t. 3, s. 352 n.

³¹ Brak bliższych danych.

³² Jeż Ignacy (1914-2007), święcenia kapłańskie 20 VI 1937; w okresie: 1942-1945 aresztowany i przetrzymywany w obozie koncentracyjnym; od 1946 r. katecheta w Katolickim Gimnazjum św. Jacka w Katowicach, od 1959 rektor Niższego Seminarium Duchownego w Katowicach, biskup sufragan gnieźnieński – 1960; od 28 VI 1972 biskup diecezji koszalińsko-kołobrzeszkiej. Patrz: J. Myszor, *Historia diecezji...*, s. 325 i n.; tenże, *Stosunki Kościół-państwo okupacyjne w diecezji katowickiej w latach 1939-1945*, Katowice 1992, s. 156, 167, 219; A. Grajewski, *Wygnanie...*, s. 112, 175; *Samodzielnie myśleć i wybierać. Dzieje Prywatnego Gimnazjum i Liceum Katolickiego im. św. Jacka w Katowicach 1935-1950*, red. A. Skwara, Katowice 2002.

³³ Być może chodzi o ks. Alojzego Nowaka (1908-1975) – proboszcza w Brzezince k. Mysłowic.

³⁴ Front Jedności Narodu (FJN), w latach 1952-1956 pod nazwą Front Narodowy - koalicja wyborcza PZPR, SD i PSL. Całkowicie kontrolowana przez PZPR. Miała na celu przedstawienie programu wyborczego i zgłoszenie listy kandydatów do sejmu i rad narodowych. Po 1980 jego formuła zupełnie się skompromitowała i FJN podczas obrad IX Zjazdu PZPR, w sierpniu 1983 uległ likwidacji.

Zaproszonych księży 180 /300?/
 Obecnych 54 /60?/

Obecni, którzy pozostali do końca zebrania:

1.	ks. Bak Józef	– Katowice
2.	ks. Barysz Bernard ³⁵	– Strumień
3.	ks. Bednorz Filip	– Syrynia, pow. Rybnik
4.	ks. Bima Alojzy ³⁶	– Puńców, pow. Cieszyn
5.	ks. Głowiński Jan ³⁷	– Łaziska Średnie, pow. Pszczyna
6.	ks. Górka Jan ³⁸	– Pielgrzymowice, pow. Pszczyna
7.	ks. Jakubowski Bronisław ³⁹	– Bielsko Stare
8.	ks. Janczak Tadeusz	– Katowice
9.	ks. Kowolik Piotr	– Zabrze Kończyce
10.	ks. Kręczkowski Władysław	– Rybnik
11.	ks. Krzoska Emanuel	– Chorzów
12.	ks. Majer Andrzej ⁴⁰	– Ligota, pow. Bielsko
13.	ks. Masny Karol	– Grodziec, pow. Bielsko
14.	ks. Miczka Józef	– Łaziska Górne, pow. Pszczyna
15.	ks. Niechoj Konstanty ⁴¹	– Dębieńsko, pow. Rybnik
16.	ks. Nowak Alojzy	– Brzezinka, pow. Katowice
17.	ks. Ochman Wilhelm	– Chorzów
18.	ks. Ochodek Józef ⁴²	– Ochaby, pow. Cieszyn
19.	ks. Olma Franciszek ⁴³	– Piaśniki k. Chorzowa
20.	ks. Prus Jan ⁴⁴	– Hażlach, pow. Cieszyn
21.	ks. Pruski Władysław	– Mazańcowice k. Bielska

³⁵ Barysz Bernard (1909-1970), w latach 1945-1953, administrator parafii św. Barbary w Strumieniu, od 1953 administrator w Pszowie. W sierpniu 1957 ustanowiony administratorem, a następnie proboszczem parafii MB Królowej Różańca św. w Łaziskach Górnych.

³⁶ Bima Alojzy (1913-2008), od 3 II 1951 administrator w Puńcowie. Włączył się w Ruch Księży Patriotów, był członkiem Okręgowej Komisji Księży od 3 III 1953 (leg. nr 308544); od 1956 proboszcz parafii św. Bartłomieja Apostoła w Grodźcu; od 1978 na emeryturze.

³⁷ Głowiński Jan (1890-1967), od 13 III 1935 aż do śmierci proboszcz w Łaziskach Średnich.

³⁸ Górka Jan (1888-1971), od 1 IX 1929 proboszcz w Pielgrzymowicach, aresztowany przez UB w lipcu 1946 za udzielenie schronienia rannemu oficerowi KWP Pawłowi Heczko; skazany na cztery lata więzienia, po odbyciu kary wrócił do Pielgrzymowic; szantażowany przez SB, zmuszony do pisania sprawozdań nt. diecezji katowickiej. J. Myszor, (hasło), *Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989*, t. 2, Warszawa 2003, s. 79-80.

³⁹ Jakubowski Bronisław, ur. 20 II 1896 w Koźłowie, święc. kapłańskie 29 VI 1920 we Lwowie, kuratus w Starym Bielsku, par. św. Stanisława od 15 III 1953. *Rocznik Diecezjalny 1955* (Katowice), s. 15.

⁴⁰ Majer Andrzej, ur. 13 VII 1904 w Hałcnowie, święcenia kapłańskie 29 III 1929, zamieszkały w 1955 w parafii Ligota. *Rocznik Diecezjalny 1955* (Katowice), s. 18.

⁴¹ Niechoj Konstanty (1903-1955), święcenia kapłańskie 24 VI 1928, od 15 X 1940 proboszcz w Dębieńsku. Patrz: F. Maroń, *Nekrolog*, WD 1973, nr 10-12, s. 271.

⁴² Ochodek Józef (1903-1990), święcenia kapłańskie 22 VI 1930; w l. 1934-1966 proboszcz w Ochabach. Patrz: J. Pawliczek, *Nekrolog*, WD 1990, nr 7, s. 450-451.

⁴³ Olma Franciszek (1904-1962), święcenia kapłańskie 24 VI 1928; od 15 XI 1939 wikary w Mysłowicach, kuratus w Piaśnikach (od 15 IV 1940). W 1953 wikar. kapit. Ks. F. Bednorz zamierzał mianować ks. F. Olmę proboszczem w parafii św. Ap. Piotra i Pawła w Katowicach. Jednak z powodu złego stanu zdrowia nie przyjął tej propozycji. Został skierowany do pracy w Jedłowniku i Turzy Śl. 4 XI 1953 zatwierdzony na stanowisku proboszcza w Gostyni Śl. Był członkiem OKK w Katowicach. F. Maroń, *Nekrolog*, WD 1962, nr 3-4, s. 6; J. Żurek, *Ruch Księży Patriotów*, s. 88.

⁴⁴ Prus Jan (1906-1983), święcenia kapłańskie 26 VI 1932, w czasie okupacji zmuszony do opuszczenia diecezji, po powrocie 13 VI 1945 został substytutem w Hażlachu, a następnie administratorem. W l. 1954-1957 był proboszczem w Żyglinie, a następnie w l. 1957-1960 kapelanem w szpitalu w Katowicach przy ul. Świerczewskiego. W X 1960 administrator, a następnie proboszcz w Wiśle Wielkiej. W 1977 przeszedł na emeryturę.

22.	ks. Stec Józef	– Kończyce Wielkie, pow. Cieszyn
23.	ks. Szynawa Robert	– Tychy-Paprocany
24.	ks. Wallach Robert	– Skrzyszów, pow. Rybnik
25.	ks. Werner Ernest	– Pruchna, pow. Cieszyn
26.	ks. Wolff Leopold ⁴⁵	– Kostuchna, pow. Katowice

Ponadto z poza diecezji katowickiej:

27.	ks. Czechowicz Zygmunt	– Niegowonice, pow. Zawiercie
28.	ks. Skurezyński Mieczysław	– Dąbrowa Górnicza
29.	ks. Wiernusz Stanisław	– Gliwice
30.	ks. Rataj Otton ⁴⁶	– Koty, pow. Tarnowskie Góry
31.	ks. Jasik K[arol] ⁴⁷	– Tworóg, pow. Tarnowskie Góry
32.	ks. Terlecki N. ⁴⁸	– Gliwice

Wszyscy inni księża wpisali swoje nazwiska na liście obecności i wyszli po wysłuchaniu referatu, nie czekając na dyskusję.

Program zebrania:

1. Zagajenie
2. referat
3. dyskusja
4. podsumowanie dyskusji.

Stąd zwołanie dzisiejszego zebrania, ażeby omówić sprawę i zastanowić się na wysunięciem z pośród księży diecezji katowickiej kandydatury na wikariusza kapitulnego tak z pośród księży OKK jak i z poza grona OKK. Kandydatury te należy przeanalizować przyjąć a następnie zasugerować w umiejętnie przeprowadzonych rozmowach członkom kapituły. Przy tej okazji ks. Prezes zwraca uwagę na ważny moment dla OKK. Należy koniecznie w tej sytuacji zaktywizować wszystkich członków, ażeby zdobyć jak najwięcej członków dla OKK. Chwila ta musi być wykorzystana dla dobra OKK. W rozmowach jakie będziemy prowadzić w tej materii z księżmi, członkowie OKK muszą zmobilizować około OKK nowe siły członków i sympatyków. Wszelkie po temu OKK obecnie posiada szanse. Prezes proponuje wysunięcie kandydatów tak z grona OKK jak i z poza OKK i otwiera dyskusję.

Zaraz na wstępie dyskusji padają propozycje wysunąć ks. prob. F. Bednorza i ks. prob. P. Kowolika z grona członków OKK, z poza OKK padły kandydatury ks. dziek. Karola Kasperlika⁴⁹ z Bielska i ks. Porosza⁵⁰ – dziekana ze Strumienia.

⁴⁵ Wolff Leopold (1905-1976), święcenia kapłańskie 6 IV 1930; w 1946 mianowany administratorem, a następnie proboszczem w Kostuchnej. W 1974 przeszedł na emeryturę. F. Maroń, *Nekrolog*, WD 1977, nr 1-3, s. 73.

⁴⁶ Rataj Otton, ur. 31 VIII 1894, święcenia kapłańskie 16 VI 1918, proboszcz w Kotach od 1930. *Rocznik Ordynariatu Śląska Opolskiego* 1955, s. 37.

⁴⁷ Jasik Karol, ur. 19 III 1881, święcenia kapłańskie 23 VI 1906, proboszcz w parafii w Tworogu od 1911. *Rocznik Ordynariatu Śląska Opolskiego* 1955, s. 39.

⁴⁸ Prawdopodobnie Terlecki Jan, ur. 1 XI 1913, święcenia kapłańskie 20 VI 1937, zamieszkały w Bytomiu, ul. Krakowska 30, Zakład Św. Ducha. *Rocznik Ordynariatu Śląska Opolskiego* 1955, s. 33.

⁴⁹ Kasperlik Karol (1885-1964), święcenia kapłańskie 21 VII 1909; po zakończeniu II wojny światowej katecheta w szkołach, 1947 kanonik honorowy. Włączył się do ruchu Księży Patriotów, przyjmując 14 IV 1953 członkostwo w Okręgowej Komisji Księży w Katowicach. *Nekrolog*, GN 1964, nr 44 z 1 XI, s. 261, J. Żurek, *Ruch Księży Patriotów...*, s. 126; A. Grajewski, *Wygnanie...*, s. 107.

⁵⁰ Porosz Franciszek (1898-1980), święcenia kapłańskie 18 XII 1926; od 28 IV 1934 proboszcz w Zarzeczcu, od lipca 1954 administrator w Pruchnej. W 1964 przeszedł na emeryturę.

Ks. Czechowicz – zwraca uwagę na to, ażeby księży ze ZBoWiD nie wybierali, czy wysuwali wyłącznie swoich bo wtenczas wszyscy księży niechętni staną zaraz contra i uważać będą, że sytuacja jaka się z winy biskupów wytworzyła spowodowana została przez księży patriotów.

Ks. Janczak – stwierdza, że specjalnej obawy tu nie ma bo przecież nie księży OKK wybierają wikariusza kapitulnego a kapituła sama, której podaje się kandydatów.

Ks. Bednorz – trzeba koniecznie przeanalizować członków kapituły. Jak się orientuje to nie ma w niej nikogo któryby odpowiadał warunkom i któryby gwarantował należytą współpracę z Rządem.

Ks. Bak – bierze pod uwagę wypadek konieczności zastąpienia wzgl. następcy dla ks. bp[a] Kaczmarczyka [sic]⁵¹ w Kielcach. Biskup ks. Kaczmarczyk wyznaczył swego następcę. Nie może tak się u nas zdarzyć. Mamy dużo kandydatów, nasza ma być inicjatywa i z naszej sugestii zmiany ma wyjść wikariusz kapitulny. Kapituła zaś ma wybrać go z pośród kandydatów a kapituła nie widzi żadnych kandydatów. Trzeba więc kandydatów wytypować, zasugerować ich do wyboru kapitule jeżeli ks. bp Adamski nikogo nie mianował na następcę.

Ks. Bednorz – jest dobrze poinformowany, że ks. bp Adamski nie mianował następcy i nikomu nie zlecił obowiązków duszpasterskich, pozostawił to do dyspozycji duchowieństwa diecezji katowickiej.

Ks. Szynawa – zastanawia się nad tym, czy nie wysunąć ks. Proksza boi się że tamci tj. reszta duchowieństwa poprzez członków kapituły mogą zmajoryzować i wybrać nieodpowiednią kandydaturę.

Ks. Bednorz – dlatego też należy podejść odpowiednio do członków kapituły i przeprowadzić z nimi rozmowy ażeby przede wszystkim koncentrować się na sugerowane kandydatury.

Ks. Janczak – stwierdza, że wybrać można nawet nie członka kapituły. Jeżeli nie dojdzie do porozumienia wtenczas decyduje i mianuje archidiecezja tj. w wypadku Katowic – Kraków. Do tego nie może dojść.

Ks. Krzoska – rozumie, że ze strony OKK sugeruje się kandydatury. Proponuje ks. Proksza⁵² i ks. Ochmana. Należy jednak przestrzegać, ażeby to był ksiądz z terenu diecezji katowickiej.

Ks. Bednorz – kandydat może być tylko z własnego terenu

Ks. Krzoska – dobrze a jak było z ks. Kominkiem⁵³, który pochodził z innej diecezji?

Ks. Bednorz – ks. Kominek nie był wybierany a mianowany, był bowiem administratorem apostolskim. Mianował go papież na wniosek ś.p. Prymasa Hlonda wzgl. z polecenia

⁵¹ Karczmarek Czesław (1895-1963), biskup kielecki od 1938, aresztowany w 1951, oskarżony o usiłowanie obalenia ustroju PRL i propagandę na rzecz „waszyngtońsko-watykańskich mocodawców”. Skazany na 12 lat więzienia. W maju 1956 zawieszono dalszy pobyt w więzieniu, internowany następnie w Rychwałdzie, 28 XII 1956 wyrok został uchylony; powrócił do diecezji, w 1990 rehabilitowany. Por. R. Gryz (biogram), *Leksykon duchowieństwa represjonowanego...*, t. 1, Warszawa 2002, s. 101-104.

⁵² Proksch (Proksch) Henryk (1886-1959), święcenia kapłańskie 23 VII 1912; od 1940 proboszcz parafii Przemienienia Pańskiego w Katowicach; 17 II 1947 kanonik gremialny Kapituły Katedralnej, IX 1953 otrzymał zezwolenie na udzielanie sakramentu bierzmowania. F. Maroń, *Nekrolog*, WD 1959, nr 3, s. 52; A. Grajewski, *Wygnanie...*, s. 105 i n.; tenże, *Represje wobec duchowieństwa...*, s. 239, 253.

⁵³ Bolesław Kominek (1903-1974), kardynał, święcenia kapłańskie otrzymał w Katowicach 11 IX 1927. Od 1930 w diecezji katowickiej pracował jako sekretarz Akcji Katolickiej. 15 VIII 1945 został mianowany administratorem apostolskim w Opolu, 26 I 1951 został zmuszony do opuszczenia Opola. 26 IV 1951 otrzymał papieską nominację na biskupa tytularnego Sofene (Sophone). Sakrę biskupią przyjął potajemnie 10 X 1954 w Przemyślu. 1 XII 1956 mianowany biskupem tytularnym Vaga oraz specjalnym delegatem prymasa Polski z uprawnieniami biskupa rezydencjalnego we Wrocławiu. 19 III 1962 został podniesiony do godności arcybiskupa tytularnego Eucaita, a od 15 V 1967 administrator apostolski ad nutum Sanctae Sedis archidiecezji wrocławskiej. 28 VI 1972 został pełnoprawnym arcybiskupem metropolitą wrocławskim.

papieskiego przez ks. Prymasa powołany na to stanowisko. Obecny wikariusz kapitulny ks. Kobierzycki⁵⁴ był również wybierany.

Ks. Janczak – ważny obecnie moment należy dobrze wykorzystać. Mamy wszystko do wygrania i nie powinniśmy nic stracić. Musimy jasno postawić sprawę. Jeżeli się nie uda skompletować kandydatur to nawet tylko wysunąć je ze ZBoWiD. Musimy wygrać.

Ks. Skurczyński – biorąc pod uwagę słowa ks. Janczaka jasnym jest że kandydować winien ks. Prezes Bednorz.

Na zebranie przybył zastępca przewodniczącego WRN płk Ziętek⁵⁵, którego Prezes serdecznie wita jako współgospodarza ziemi śląskiej i zarazem jako prezesa ZBoWiD.

Ob. Płk Ziętek prosi o nieprzerywanie dyskusji poczem ks. Prezes informuje o dotychczasowym przebiegu zebrania a następnie wraca do dyskusji

Ks. Bednorz – uważa że trzeba koniecznie księży poinformować, zwołać konferencje i rozmawiać z księżmi w gronie poszerzonym nie tylko w zakresie OKK i ZBoWiD żeby ich przyciągnąć, żeby nie stronili. Sugeruje konferencję na 12 bm.

Ks. Szynawa – wikariusza kapitulnego wybiera kapituła. Jak przystąpić do tego ażeby sprawa należycie została załatwiona.

Ks. Krzoska – uważa że biskup musi swego następcę mianować. Tak i w tym wypadku będzie. Ktoś musi prowadzić interesy Kurii.

Ks. Bednorz – podkreśla jeszcze raz, że ks. bp Adamski nie mianował nikogo i nikomu nie polecił prowadzenia swoich agend.

Ks. Bak – ks. Szynawa nie dokończył. Tak jak to ks. Krzoska przedstawia było podczas wojny. Z braku kontaktu z Rzymem biskup mianował swego następcę i zlecał mu swoje agendy. Inaczej wygląda obecna sytuacja, chodzi o wybór wikariusza kapitulnego.

Ks. Janczak – są różnice pomiędzy mianowaniem następcy, ordynariuszem a wikariuszem kapitulnym którego można wybierać i z grona księży.

Ks. Bednorz jeszcze raz podkreśla, że nikogo nie mianowano, ks. biskup Adamski pozostawił swobodę duchowieństwu.

Ks. Bak – jak ma wyglądać praktycznie strona sugerowania kandydatur. W grę wchodzi może dużo osób, a więc i osoby z Kurii.

Ks. Janczak – odczytuje skład Kurii, zebrani dochodzą do wniosku że ze składu tego nikt nie wchodzi w rachubę. Padają kandydatury na ks. Bednorza, ks. Kowolika.

Płk Ziętek – zast[ępcą] Przewodniczącego Prezydium WRN zabiera następnie głos i stwierdza, że w Kurii katowickiej zaszły zmiany. Jak księża zostali poinformowani, bp Adamski opuścił teren Śląska, ks. biskup Bieniek wyjeżdża a ks. biskup Bednorz nie pełni swojej funkcji.

O zmianach tych informuje się księży. Odbyła się rozmowa z dziekanami diecezji katowickiej podczas której informowano o zmianach jak i o tym, że sposób wybrany przez ks. biskupa Adamskiego i ks. bpa Bieńka i Bednorza był bardzo niewłaściwy, godził w jedność narodu, podrywał autorytet władz, godził w wielkość zadania i Front Narodowy. Sposób ten nie znalazł i nie mógł znaleźć aprobaty u ludności śląskiej, która jest oddana dzisiejszej twórczej rzeczywistości. Odrzucając wrogie wystąpienia przez lud dojść musiało do obecnej sytuacji wyjaśnienia.

Wśród księży niewątpliwie wydarzenie wywołało poruszenie zrozumiałe. Trzeba więc nie tylko wpłynąć na atmosferę ale ją odpowiednio zrobić, stworzyć nową, zdrową atmosferę, atmosferę zrozumienia i oddania wszystkich sił dla dobra Polski. Tu OKK i księża patrioci

⁵⁴ Kobierzycki Emil (1892-1963), święcenia kapłańskie 7 VII 1918 we Lwowie, wikariusz kapitulny Ordynariatu Opolskiego od 26 I 1951 r, infułat – mianowany 10 V 1952. *Rocznik Ordynariatu Śląska Opolskiego 1955*, s. 9.

⁵⁵ Ziętek Jerzy (1901-1985), gen., działacz polityczny i państwowy. Uczestnik powstań śląskich. Od 1943 w Związku Patriotów Polskich, w l. 1943-1945 w Armii Polskiej w ZSRR; członek PPR, a następnie PZPR. W l. 1945-1950 wicewojewoda śląsko-dąbrowski, w l. 1950-1964 zastępca przewodniczącego, a w l. 1964-1973 przewodniczący Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach, w l. 1973-1975 wojewoda katowicki.

mogą dużo zrobić. Członkowie OKK mogą urobić opinie, mogą przyczynić się do wytworzenia nowej atmosfery. Jest to możliwe podczas rozmów z nimi. Zwłaszcza członkowie OKK mają duże pole do popisu. Chodzi o to żeby księża zrozumieli konieczność wyjaśnienia sytuacji i odpowiednio pozytywnie ustosunkowali się do przyszłych władz diecezji. Pomoc księży patriotów może być duża a kierownictwo diecezji winno się znaleźć w takich rękach, które gwarantują współpracę z Rządem. Kapituła będzie wybierała kandydata. W rozmowach z księżmi trzeba podkreślić że Rząd chce współpracy, wyraźnej współpracy, nie może pozwalać na wystąpienia wrogie.

Ślązakom wcale nie odpowiadała forma wystąpienia biskupów katowickich po wyborach, po zwycięstwie ludu pracującego. Była to robota dla wroga, dla zagranicy, dla odwetowców i godziła w lud śląski. Śiać miała ferment, doprowadzić do skłócenia a tego lud Śląski sobie wcale nie życzy i zwalcza takie wystąpienia.

Kogo tu wysunąć padają pytania. Oczywiście kapituła winna wybrać takich, którzy na to zasługują. Kierownictwo Kurii musi się znaleźć w takich rękach, żeby była gwarancja współpracy z Rządem. Członkom OKK w tej sytuacji przypada udział posiadania autorytetu swojego wśród księży. Posłużą do tego rozmowy. Księża powinni zrozumieć, że zmiany nastąpić musiały dlatego ponieważ ostatnie wystąpienia biskupów diecezji katowickiej musiały do nich doprowadzić.

Dziś poinformowani zostali księża dziekani, poinformowani zostali również księża proboszczowie a w przyszłym tygodniu odbyć się mają ogólne zebrania księży dla omówienia wydarzeń.

OKK winna wykorzystać swoje wpływy i pomóc przy rozwiązaniu tej sprawy dla dobra kraju a niewątpliwie może to się przyczynić do wzrostu autorytetu OKK w terenie.

Ks. Bednorz podziękował z[astępcy] Przewodniczącemu i przystępuje do kontynuowania dyskusji.

Ks. Krzoska – zapytuje komu podawać i sugerować kandydatury

Ks. Bednorz – zaznacza, że kapitule nie można żadnych kandydatur narzucać, można je tylko sugerować ażeby wybierała najodpowiedniejszego z pośród kandydatów. Trzeba tak umiejętnie podejść, ażeby i kandydatów wszystkich podsunąć wzgl. zasugerować, tak rozmowy potoczyć ażeby wybór padł na najwłaściwszego. Wobec wysuniętej poprzednio kandydatury ks. Proksza odezwały się głosy sprzeciwu.

Ks. Krzoska - stwierdza, że kandydatura ks. Proksza upada

Ks. Bednorz – wysuwa ewentualnie wysunąć⁵⁶ kandydaturę jedną neutralną możliwą do przyjęcia dającego gwarancję wymaganą a drugiego z ramienia ZBoWiD

Ks. Janczak – wysuwa kandydaturę ks. Kowolika. Pada wniosek ażeby kandydat wyszedł na chwilę. Równocześnie żegna się z przewodn.[iczącym] WRN ob[ywateł] Płk Ziętek, którego odwołują obowiązki służbowe.

– następnie

Ks. Janczak – wypowiada się za ks. Kowolikiem podając charakterystykę osoby, walory, nie obciążonego karami kościelnymi czy innymi.

Ks. Skurczyński – stwierdza, że trudno mówić o jednym nie stawiając kandydatury Prezesa ks. Bednorza. Znany jest w całej Polsce, posiada duże walory osobiste, wystąpienie na zeewnątrz jest odpowiednie. Zgadza się, ażeby z poza ZBoWiD wybrać kogoś neutralnego. Na ks. Kowolika bezwzględnie można się zgodzić, ale kandydatura ks. Bednorza jest po prostu pożądana, jest bojowy, więcej bojowy od ks. Kowolika.

Ks. Bak – uważa że nie należy się uczeptać tylko jednej osoby. Słusznie, że wysuwa się ks. Bednorza. Oboje są bez zarzutu.

Zebrani godzą się na ks. Kowolika i proszą ażeby z kolei ks. Bednorz na chwilę udał się do sąsiedniego pokoju. Kierownictwo obejmuje ks. Krzoska i udziela głosu –

Ks. Bakowi – który stwierdza, że wszelkie atuty przemawiają za tym, ażeby wysunąć kandydaturę osoby ks. Bednorza który jest bez zarzutu

⁵⁶ Tak w oryginale.

Ks. Krzoska – uważa to za słuszne, ks. Bednorz posiada swoją wymowę
 Ks. Kowolik – podaje jeszcze jeden poważny atut przemawiający za ks. Bednorzem mianowicie ten, że jest dobrze wciągnięty i wtajemniczony w arkaną naszą pracę.
 Ks. Bednorz wraca i obejmuje z powrotem przewodnictwo. Zabiera głos.
 Ks. Krzoska – proponuje wybrać 3 kandydatów z szeregow ZBoWiD i 1 neutralnego.
 Ks. Bednorz – proponuje wobec tego ks. Pruskiego z bielskiego. Zebrani na kandydaturę się zgodzili. Przystępuje się do wysunięcia kandydatury z grona OKK. Pada nazwisko ks. dziekana Porosza ze Strumienia.
 Ks. Masny – stwierdza, że ks. Porosz nie nadaje się do ew[entualnego] piastowania tego urzędu.
 Ks. Janczak – odczytuje nazwiska księży dziekanów diecezji katowickiej i zatrzymuje się na nazwisku ks. Kasperlika z Bielska
 Ks. Krzoska – wysuwa ks. Krząkałę z Chorzowa
 Ks. Bednorz – od siebie wysuwa ks. [Karola] Kasperlika i ks. Szymałę⁵⁷
 Ks. Bak – ma zastrzeżenia do ks. dziekana Szymały z Nowego Bytomia i uważa że jest raczej wrogiem rzeczywistości
 Ks. Janczak – odniósł to samo wrażenie jeżeli chodzi o ks. Szymałę
 Ks. Bak – proponuje wybrać 4 z OKK i 2 innych
 Ks. Bednorz – prosi pamiętać o tym, że nie możemy narzucać. Nie można dawać nawet pozorów do gadania o narzucaniu, o tym że zainicjowane to zostało przez OKK a przecież takie gadania szybko wyrósł mogą
 Ks. Bak – mamy przecież wzór na Czechach. U nas podobna sytuacja. Tam gadali i nagałali się i tu też tak będzie a gadać zawsze będą
 Ks. Janczak – jest zdania, że 3 kandydatów stawić winna OKK a 3 winno być neutralnych.
 Ks. Kowolik – stawia pod rozwagę osobę ks. Ochmana. Za ks. Ochmanem przemawia fakt, że nie podpisał listu dot[yczącego] Ks. Kominka
 Ks. Janczak – odnosi wrażenie, że ks. Ochman i ks. Thiel[e]⁵⁸ są dwulicowi
 Ks. Bednorz – uważa jednak że nie podpisanie listu w sprawie ks. Kominka należy jednak wziąć poważnie pod uwagę
 Ks. Szynawa – kategorię sprzeciwia się kandydaturze ks. Ochmana. Swego czasu zrezygnował z prezesury „Caritas” i zdradził co się omawiało na zebraniu. Dużo wówczas sam tam mówił, ale kiedy mówiono o Kurii to wszystko doniósł.
 Co do kandydatury ks. dr Szymały to uważa ją za dobrą. Jest to Polak uczciwy i znany.
 Ks. Kowolik – mówi o tym, że 1 1/2⁵⁹ roku temu Kuria wywierała duży nacisk na księży patriotów. Trzeba było się gęsto tłumaczyć. Kiedy kuria wówczas nadusiła [sic!] na ks. Ochmana, widocznie zmiękł czy ułękł się i wycofał deklarację.
 Ks. Bednorz – za ks. Ochmana przemawiają jego walory
 Ks. Kowolik – dodaje jeszcze, że ile razy był u ks. Ochmana, zawsze był mile i chętnie przyjmowany i podejmowany mimo tego, że wie o tym, że należy do prezydium OKK
 Ks. Krzoska – wypowiada się za ks. Ochmanem, wątpi żeby zdradzał. Pod naciskiem Kurii raczej zrezygnował. Kuria i bisk[up] Bednorz szykanowali go, a czy to nie jest szykaną że siostrze poprzedniego proboszcza płacić musi miesięcznie 600,- zł
 Ks. Skurczyński – traktujmy sprawę jego wystąpienia tak, że puścił farbę pod naciskiem Kurii
 Ks. Janczak – podaje, że dotąd utrzymuje się kandydatury ks. Ochmana, ks. Krząkały i ks. Szymały
 Ks. Bak – zwraca uwagę na to, że jego zdaniem ks. Ochman w razie wyboru wszystkich ujmnie w silną dyscyplinę i podejście będzie miał talmudystyczne. Najważniejsze jednak-

⁵⁷ Szymała Jan (1886-1967), proboszcz w Nowym Bytomiu w l. 1926-1962.

⁵⁸ Thiele Józef (1902-1975), proboszcz parafii św. Jadwigi w Szopienicach w l. 1937-1972.

⁵⁹ W oryginale: „11/2 roku temu”.

że to argumenty, że wszystko podał. Ks. Jochymczyk⁶⁰ mógłby dużo powiedzieć, jeśli by zechciał jak donoszono na księży.

Ks. Szynawa – to, że bywał na zebraniach, to jeszcze nie dowód. Tak bywał, bo potrzebował materiał budowlany.

Ks. Janczak – kiedy budował to mało co nie wpakował ks. Krzoskę, którego wybrał w skład komitetu budowy, budującego bez zezwolenia władz

Ks. Bednorz – wysuwa wobec tego następujące kandydatury ks. Kasperlika, ks. Krząkałę⁶¹, ks. Szymałę i uważa że z 6 kandydatów łatwo będzie można dokonać wyboru osoby współpracującej z Rządem. Sugerując nie będziemy narzucać swoich.

Ks. Bak – popiera kandydaturę ks. ZBoWiD⁶² i neutralną

Ks. Kowolik – o ks. Krząkałę musi wyjaśnić, że kiedy wyjeżdżaliśmy w sprawie „Caritas” do Warszawy to ks. Krząkała tak się wiercił aż uciekł a kiedy go zaproszono na inne spotkanie to oświadczył, że można go zamknąć ale on nie pójdzie. Nie będzie więc z niego dużo pożytku.

Ks. Masny – wąpi ażeby ks. Kasperlik przyjął wybór, na pewno podziękuje i zasłaniać się będzie zdrowiem.

Ks. Bednorz – należałoby się rozejrzeć czy w gronie księży poza dziekanami nie ma odpowiedniej osoby. Wystrzegać się jakiegokolwiek nacisku

Ks. Szynawa – a jak by to było z ks. Skupieniem⁶³? Nigdy nie był przeciwny, z zrozumieniem

Ks. Kowolik – i owszem, popieram

Ks. Janczak – powątpiewa, żeby kandydatura ks. Skupienia miała powodzenie. Raczej należy przypuszczać, że nie zgodzono by się na jego osobę.

Ks. Krzoska – radzi nie brać nikogo z kapituły

Ks. Janczak – należałoby podzielić się, kto do kogo z księży, członków kapituły pójdzie porozmawiać

Ks. Bednorz – zwraca uwagę na ścisłą poufność dzisiejszych narad i prosi o przestrzeganie tego

Ks. Szynawa – ks. Szymałę dziekana zna, jest spokojnym, uczciwym i społecznie pracował

Ks. Kowolik – stwierdza, że zasadniczo wszyscy dziekani są negatywnie ustosunkowani, może być że to są wyniki wpływów ujemnych Kurii dotąd, ale niestety to fakt. Może się nareszcie zmienić

Ks. Pruski – jeżeli chodzi o ks. Kasperlika musi powiedzieć, że odnosił się dobrze. Nie przeszkadzał. Postępował w myśl zasady każdy według swego sumienia.

Ks. Bak – występuje za podziałem 3 z OKK i 3 z poza naszego grona i wysuwa kandydaturę ks. dziekana Knosały⁶⁴.

Ks. Janczak – i ks. Bednorz – stwierdzają, że ks. dziekan Knosała ze względu na podeszły wiek nie wchodzi w rachubę. Wysunięcie takich kandydatów byłoby może bardzo na rękę nieprzychylnie ustosunkowanych dla zdobycia czasu. Tego nie można zrobić, byłoby to osłabienie własnej pozycji.

⁶⁰ W diecezji nie było księdza o nazwisku Jochymczyk, ale dwóch ks. Jochemczyków: ks. Antoni Jochemczyk (1899-1970), działacz plebiscytowy, wizytator nauki religii po II wojnie światowej, kanonik honorowy kapituły katedralnej i ks. Paweł Jochemczyk (1914-1980), proboszcz w Radoszowach w l. 1959-1976.

⁶¹ Krząkała Teodor (1907-1979), święcenia kapłańskie 5 X 1930. Przed wojną aktywny działacz społeczny w Akcji Katolickiej. Od 15 II 1945 kierownik Związku Caritas i katolickiego ruchu dobroczynnego w diecezji katowickiej. 23 VII 1955 poprosił ówczesnego wikariusza kapitulnego o zwolnienie z funkcji dziekana dekanatu chorzowskiego. J. Kurek, *Ksiądz kanonik dr Teodor Krząkała – proboszcz i duszpasterz dobroczynności*, Zeszyty Chorzowskie 2 (1997), s. 287-297.

⁶² Tak w oryginale. Należy rozumieć, że popiera się księży należących do OKK przy ZBoWiD.

⁶³ Poprawnie: ks. Skupinem.

⁶⁴ Knosała Mikołaj (1868-1957), proboszcz w Pszowie w latach 1922-1953.

Ks. Szynawa – rozumie intencje ks. Baka i może ma rację ażeby podać 3 i 3 innych takich, z których żaden nie przejdzie

Ks. Bednorz – podać tylko poważnych kandydatów dających gwarancje posiadania wymarzonych walorów

Ks. Szynawa – tylko nie obciążonych w przeszłości

Ks. Bednorz – nie patrzymy na błędy z przeszłości, na co wskazał również prezydent B. Bierut. Ważne jak dziś pracuje.

Ks. Bak – ważnym kryterium niech będzie przede wszystkim stosunek do dzisiejszej rzeczywistości

Ks. Janczak – wysuwa jeszcze kandydaturę ks. Szynawy.

Zebrań ustalilo ostatecznie następujących kandydatów

A. z grona O.K.K

Ks. F. Bednorza	– prob[oszcz]	– Syrynia
Ks. P. Kowolika	– „	– Zabrze
Ks. Wł. Pruskiego	– „	– Mazańcowice
Ks. R. Szynawę	– „	– Paprocany

B. z poza O.K.K

Ks. K. Kasperlika	– dziek[an]	– Bielsko
Ks. J. Szymałę	– dziek[an]	– Nowy Bytom
Ks. Knosałę	– dziek[an]	– Pszów

Poczym ks. Prezes zarządza odgłosowanie kartkami. Wynik głosowania był następujący. Oddano ważnych kartek, na kandydatów padło głosów.

A. Ks. F. Bednorz	– 12
Ks. P. Kowolik	– 12
Ks. Wł. Pruski	– 10
Ks. R. Szynawa	– 10
Ks. J. Bak	– 1

B. Ks. K. Kasperlik	– 11
Ks. Knosała	– 6
Ks. Szymała	– 5
Ks. Ochman	– 3

Odpadli [sic!] głosy na ks. Baka i ks. Ochmana. Między ks. Pruskim i ks. Szynawą zarządził ks. Prezes na wniosek ks. Janczaka ścisłe głosowanie z wynikiem

Za ks. Szynawą	głosów 8
Za ks. Pruskim	„ 4

Kolejność więc wybranych kandydatów ustalono na podstawie głosowania więc tak:

1. Ks. F. Bednorz	– poch.	Syrynia
2. Ks. Kowolik	– „	Zabrze
3. Ks. R. Szynawa	– „	Paprocany
4. Ks. Wł. Pruski	– „	Mazańcowice

b. 1. Ks. K. Kasperlik	– dziek.	Bielsko
2. Ks. Knosała	– „	Pszów
3. Ks. J. Szymała	– „	Nowy Bytom

Ks. Janczak – uważa, że głównym kandydatem winien być ks. Bednorz

Ks. Szynawa – podsuwa, czy nie sugerować usunąć z terenu także ks. Jelitę⁶⁵.
Zaczeptał kiedyś OKK.

Zebrani stanęli na stanowisku, że nie chodzi tu o rozgrywki dot[yczące] osób ale chodzi o sprawę.

Ks. Janczak – należy ustalić osobowo, kto porozmawia z członkami Kurii.

Ustalono, że rozmowy przeprowadzą:

Ks. Masny – z ks. inf. Kasperlikiem⁶⁶

Ks. Krzoska – z ks. kan. Lewkiem⁶⁷

Ks. Bak – z ks. kan. Gwóździem⁶⁸

Ks. Kowolik – z ks. kan. Jelitą

Ks. Szynawa – z ks. kan. Skupieniem

Ks. Szynawa prosi o samochód na niedzielę 9 bm o godz. 14.30 do Paprocana, pojedzie do ks. Kowolika i razem pojedą do ks. Jelity i ks. Skupienia.

Ks. Krzoska prosi o samochód na godz. 9.00 w poniedziałek, 10 XI br. Wyjedzie do ks. kan. Lewka.

Ad. 3. wolne wnioski.

Ks. Szynawa – podaje do wiadomości, że był u niego wczoraj delegat od ks. Szemraja⁶⁹, który omówił sprawę „Gościa Niedzielnego”, który w obecnej szacie nie odpowiada warunkom i sytuacji⁷⁰. Prosił, ażeby poinformować księży z prezydium OKK odpowiednio i ażeby stworzono Komitet Redakcyjny, wciągnięto zdolnych księży do władz redakcyjnych, wybrano naczelnego a władze pójdą na rękę pod każdym względem. Chciał poruszyć na posiedzeniu „Caritas”. Należy to poczynić. Należałoby zaproponować wybrać zespół redakcyjny i wydawać pod egidą OKK. Na redaktora naczelnego uprosić ks. Krzoskę.

Ks. Janczak – sprawa ta ważna. Pismo to ma zastąpić „Gościa Niedzielnego” w naszym ruchu. Sekretariat redakcji zgodził się przyjąć ks. Skurczyński. Do współpracy prosi się zaś wszystkich konfratrów.

⁶⁵ Jelito Józef (1887-1967), bibliista, pracownik kurii diecezjalnej w Katowicach, święcenia kapłańskie 18 VI 1914; po zakończeniu II wojny wykładał w seminariach duchownych we Wrocławiu i w Nysie. W 1947 mianowany został kanonikiem gremialnym Kapituły Katedralnej w Katowicach. W 1958 przeszedł na emeryturę. Patrz: Antonów-Nitsche, *Jelito Józef* (hasło), *Słownik biograficzny*; s. 150-151; A. Grajewski, *Wygnanie*, s. 105 i n.

⁶⁶ Kasperlik Wilhelm (1873-1958), święcenia kapłańskie 5 VII 1899; 15 VI 1926 kanonik gremialny Kapituły Katedralnej w Katowicach, od 1 VI 1926 oficjał Sądu Biskupiego, w l. 1927-1934 wikariusz generalny, w okresie 20 V 1930 - 29 XI 1930 wikariusz kapitulny; w okresie 21 IV 1945 - 1 XI 1950 wikariusz generalny dla Śląska Cieszyńskiego. Patrz: *Nekrolog*, WD 1959 nr 1, s. 38-40; H. Olszar, *Duchowienstwo...*, s. 66; J. Myszor, *Historia diecezji...*, s. 35 i n.; A. Grajewski, *Wygnanie...*, s. 108, i n.; H. Typańska, *Słownik biograficzny...*, s. 169-179.

⁶⁷ Lewek Michał (1878-1967), działacz plebiscytowy, proboszcz w Tarnowskich Górach od 1923, kanonik gremialny kapituły katedralnej w Katowicach od 1926, infułat – 1956. Z. Zarzycka (hasło), *Słownik biograficzny...*, s. 231-233.

⁶⁸ Gwóźdź Hilary (1903-1984), święcenia kapłańskie 21 VI 1928; notariusz kurii diecezjalnej – 1930; kanclerz kurii diecezjalnej – 1937; kanonik gremialny kapituły katedralnej – 14 III 1947; 13 III 1953 zwrócił się ks. Gwóźdź do wikar. kapit. ks. F. Bednorza o zwolnienie go z wszelkich funkcji w Kurii Diecezjalnej; został ustanowiony administratorem w Strumieniu. Wraz z powrotem biskupów do diecezji, wrócił i ks. Gwóźdź na swe poprzednio zajmowane stanowiska. W 1975 przeszedł na emeryturę. R. Rak, *Śp. Ks. Pralat Kanonik Hilary Gwóźdź, wieloletni urzędnik kurii diecezjalnej i zaufany biskupów*, *Wiadomości Archidiecezjalne* (Katowice) 1995, nr 9, s. 444-448.

⁶⁹ Szemraj Roman (1904-1987), kapłan diecezji sandomierskiej, święcenia kapłańskie 1938, pułkownik, dziekan generalny WP w l. 1950-1964, aktywny działacz w ruchu Księża Patriotów, sekretarz Prezydium GKK, od 1959 członek Centralnego Zarządu Kół Księża przy Zrzeszeniu Katolików „Caritas”.

⁷⁰ Por. A. Grajewski, *Twój Gość (1923-2008)*, Katowice 2008, s. 70 i n.

Ks. Szewczyk – uważa, że najważniejszą sprawą obecnie sprawa wyboru wikariusza kapitulnego. Sprawę „Gościa Niedzielnego” załatwić potem. Z „Niedziela”⁷¹ częstochowską będzie chyba podobna sprawa.

Ks. Pruski – popiera wywody ks. Szewczyka. Wybór wikariusza kapitulnego musi być załatwiony w 8 dni od dziś.

Ks. Bak – proponuje odłożyć sprawę „Gościa Niedzielnego” już choćby i dlatego, że wytworzyła się przecież nowa zupełnie sytuacja, dalej idąca i ta musi być przede wszystkim załatwiona a może przez to i ta kwestia „Gościa Niedzielnego” nabierze innego oblicza.

Zebrań się z tym zgodziło.

Zebrani przedyskutowali również terminy przyszłych zebrań i ustalono chwilowo zebrania w myśl uchwały odbywać w środy a od nowego półrocza szkolnego tj. od 1 lutego zwoływać zebrania w poniedziałki. Równocześnie ustalono, że ze względu na wyjazdy zebrania i konferencje księży diecezji katowickiej przewidzianą w przyszłym tygodniu

A/ odwołać zebranie prezydium zwołane na 12 bm

B/ odbyć zebranie prezydium w środę 26 bm.

C/ zwołać konferencje sprawozdawczą ewent.[ualnie] na 8 XII wzgl. 15 XII br.

Na zakończenie ks. Prezes podkreślił, że obecna chwila jest bardzo korzystna dla OKK i od umiejętności członków zależeć będzie wzrost liczebny OKK. Sytuacja daje duże szanse. Należy je wykorzystać w całej pełni. Trzeba przeorać cały teren nie tylko w diecezji katowickiej ale i na terenach całego województwa. Wszelkie zetknięcie się, rozmowy z księżmi muszą wyjaśniać sytuację a równocześnie mobilizować członków i sympatyków, aktywizować teren i księży dla słusznej sprawy OKK. Liczebny wzrost członków OKK w tej fazie pracy będzie sprawdzianem czy OKK zdołała spełnić zadanie, wykorzystać szanse chwili i podnieść swój autorytet.

Na tym zebranie zakończono.

Katowice, dnia 7 XI 1952 roku.

/-/ ks. T. Janczak kpt.
sekretarz

⁷¹ Niedziela – tygodnik katolicki wydawany przez diecezję częstochowską.